

เนื้อหาบทเรียน >

เรื่องที่ 3 อักษรสามหมู่

เรื่องที่ 3 อักษรสามหมู่

ไตรยางศ์ หรือ **อักษรสามหมู่** คือระบบการจัดหมวดหมู่อักษรไทย (เฉพาะรูปพยัญชนะ) ตามลักษณะการผันวรรณยุกต์ ของพยัญชนะแต่ละหมวด เนื่องจากพยัญชนะไทย เมื่อกำกับด้วยวรรณยุกต์หนึ่งๆ แล้วจะมีเสียงวรรณยุกต์ที่แตกต่างกัน การจัดหมวดพยัญชนะ ทำให้การเรียนภาษาไทยง่ายขึ้น ด้วยเหตุนี้ จึงเชื่อว่า ในชั้นแรกนั้น การแบ่งหมวดหมู่พยัญชนะน่าจะเกิดขึ้นเพื่อประโยชน์ในการแต่งตำราสอนภาษาไทยแก่นักเรียน

คำว่า **ไตรยางศ์** มาจากคำในภาษาสันสกฤตว่า ตฺรย (ไตร) ซึ่งแปลว่า สาม รวมกับ อังศ (องค์) ซึ่งแปลว่า ส่วน ดังนั้น ไตรยางศ์ จึงแปลรวมกันได้ว่า สามส่วน

การจัดหมวดหมู่ไตรยางศ์

ไตรยางศ์มีการจัดหมวดหมู่เพื่อแบ่งพยัญชนะไทยออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

อักษรสูง มี 11 ตัว ได้แก่ ข ฃ ฉ ฐ ถ ผ ฝ ศ ษ ส ห

อักษรกลาง มี 9 ตัว ได้แก่ ก จ ฎ ฏ ด ต บ ป อ

อักษรต่ำ มี 24 ตัว ได้แก่ ค ฅ ฆ ง ช ฌ ญ ฑ ฒ ณ ท ธ น พ ฟ ภ ม ย ร ล ว ฬ ฮ

การจัดหมวดหมู่ไตรยางศ์นั้น มีหลักฐานปรากฏครั้งแรกในหนังสือจินตามณี เมื่อครั้งกรุงศรีอยุธยา เข้าใจว่าเป็นผลงานของพระโหราธิบดีได้แต่งถวายสมเด็จพระนารายณ์มหาราช แต่ยังไม่ปรากฏหลักฐานชัดเจนในเรื่องนี้

ประโยชน์ช่วยจำหมวดหมู่ไตรยางศ์

翻訳

อักษรสูง

ของ(ข) ของ(ช) ฉัน(ฉ) ถูก(ฐ ถ) เผา(ผ) ผึ่ง(ฝ) เสีย(ศ ษ ส) หาย(ห)
หรือ
ผี(ผ) ผาก(ฝ) ฤง(ถ ฐ) ข้าว(ข ช) สาร(ศ ษ ส) ให้(ห) ฉัน(ฉ)

อักษรกลาง

ไก่อ(ก) จิก(จ) เด็กตาย(ฎ ฏ) เด็กตาย(ด ต) บน(บ) ปาก(ป) โอง(อ)
ที่เหลือเป็นอักษรต่ำ

อักษรคู่

ในการจัดหมวดหมู่ไตรยางศ์ อักษรสูงและอักษรต่ำจำนวนหนึ่ง มีลักษณะเสียงอย่างเดียวกันแต่ใน
พื้นเสียงต่างกัน นั่นคือ พวกหนึ่งมีพื้นเสียงสูง อีกพวกหนึ่งมีพื้นเสียงต่ำ สามารถจัดเป็นคู่ได้ 7 คู่
เรียกว่า "อักษรคู่"

อักษรสูง อักษรต่ำ

ข ช ค ค ข

ฉ ษ ฌ

ฐ ถ ฑ ฒ ท ธ

ผ พ ภ

ฝ ฟ

ศ ษ ส ษ

ห ฮ

อักษรคู่เหล่านี้ สามารถนำมาใช้รวมกันเพื่อผันเสียงวรรณยุกต์ได้ครบ 5 เสียง เช่นเดียวกับอักษร
กลาง เช่น

สามัญ	เอก	โท	ตรี	จัตวา
คา	ชา	ข้า/ค่า	ค้ำ	ชา
ฮา	หา	ห้ำ/ฮ่า	ห้ำ	หา

สำหรับอักษรต่ำที่เหลือ คือ ง ญ ณ น ม ย ร ล ว ฬ จะใช้ ห เป็นอักษรนำเพื่อให้สามารถผันเสียง
วรรณยุกต์ได้ครบ เช่น

สามัญ	เอก	โท	ตรี	จัตวา
นา	หน้า	หน้า/น่า	น้า	หน้า
วา	หว่า	หว่า/ว่า	ว้า	หว่า

หมายเหตุ: ปัจจุบันไม่มีคำศัพท์คำใดที่ใช้ หน และ ฬ เป็นพยัญชนะต้น

รายละเอียดเนื้อหาเพิ่ม

เดิม : <http://www.mu.ac.th/e-QuizMarie/html/002/007/thai/test1.htm>

